

Reconstrucció ideal de la ciutat de *Gerunda* vista dels del nord-est, amb el fòrum en primer terme (J.Sagrera)

MAC EDUCACIÓ

Gerunda Romana

La construcció d'una nova ciutat

Com era una ciutat romana com Gerunda?

Taller didàctic

Altres propostes per treballar al Museu

Activitats a l'exposició permanent de món romà

Les activitats estan pensades per realitzar-se durant el recorregut per les vitrines de la sala del món romà de l'exposició permanent del monestir de Sant Pere de Galligants, Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona.

Es manté la divisió per àmbits que correspon a cadascuna de les vitrines d'aquesta època:

1. La romanització
2. El món rural: les vil·les
3. El món urbà: la ciutat
4. El món laboral: l'economia i el comerç
5. La societat romana: la vida social i vida domèstica
6. El món de les creences i els rituals: religió, món funerari i cristianisme

Vitrina 1. La Romanització

Amb l'arribada dels romans, a la darrerïa del segle III aC, comença un llarg període d'assimilació d'una nova cultura que rep el nom de **Romanització**.

Catalunya va quedar integrada dins una nova ordenació política i cultural, que dos segles després esdevindrà l'Imperi Romà. El territori català va adoptar elements culturals com la llengua, l'art, la religió i el dret, propis de la civilització romana. L'economia es va integrar en les rutes comercials romanes, s'hi van fundar noves ciutats i s'hi va construir una gran i complexa xarxa viària.

Una mica de història...

Busca la resposta a aquestes qüestions:

- Quan va començar la presència romana a Hispània i a la zona de l'actual Catalunya?
- En quines províncies es va dividir Hispània en l'època romana?
- De quina província formava part el territori de l'actual Catalunya?
- Saps el nom del general romà que va dirigir la conquesta en terres catalanes?
- Els soldats romans portaven armes. Busca alguna de les armes que estan exposades en la vitrina dedicada a la Romanització. Quines són?

Vitrina 2. El món rural: les vil·les

La vil·la és un conjunt d'edificacions, habitatges, magatzems i tallers, destinats a l'explotació del territori que l'envolta. Solen presentar tres parts: la part rústica, la part urbana i el *fundus*.

La vil·la

La Vil·la de Tolegassos (Viladamat, Alt Empordà)

- On està situada la vil·la de Tolegassos?
- Quan va ser construïda?
- Quines dimensions té?
- S'ha trobat material arqueològic?
- Podries citar deu objectes provinents d'aquesta vil·la? Busca per les vitrines

Les eines quotidianes

Busca el conjunt d'eines per a la taula i la cuina. Pots dir el seu nom i la seva utilitat?

El vocabulari

Busca en el glossari que trobaràs en uns calaixos penjats a l'inici de la visita a les sales del Museu, el significat de les següents paraules relacionades amb el món rural romà:

- Pàtera
- Àmfora
- *Statera*

Vitrina 3. El món urbà: la ciutat

La ciutat, la *urbs*, és el centre de la vida social, econòmica, cultural. La seva fundació se situa al segle I aC i es mantindrà durant tot l'Imperi Romà. Les ciutats documentades a les nostres terres són: *Emporiae* (Empúries), *Gerunda* (Girona), *Aquae Calidae* (Caldas de Malvella), *Blandae* (Blanes) i *Iulia Lybica* (Llívia).

El món urbà: La ciutat

En la vitrina "El món urbà: La ciutat" trobaràs un *Oscillum*

- Què és?
- Què representa?
- On es penjava?

La medicina

Aquest conjunt d'instruments mèdics de la vitrina es van trobar en la ciutat romana d'Empúries.

- Fes una descripció de l'instrument anomenat "*Auriscalpium*". Quina era la seva utilitat?
- Busca un instrument quirúrgic similar, et donen una pista: és una sonda auricular, feta de bronze (175-210 dC).
- A quin jaciment pertany?
- Explica les semblances i les diferències entre els dos instruments mèdics.
- T'atreveix a fer un dibuix?

El vocabulari

Busca en el glossari que trobaràs en uns calaixos penjats a l'inici de la visita a les sales del museu, el significat de les següents paraules relacionades amb el món urbà:

- *Balsamera*
- *Simpulum*

Vitrina 4. El món laboral: l'economia i el comerç

La base econòmica del món romà continua essent el treball agrícola. Les terres gironines s'especialitzen en la producció de vi i d'oli. Destaquen altres activitats econòmiques com la preparació de salaons i els tallers ceràmics. El comerç quotidià es realitza a les ciutats i el comerç de llarga distància és bàsicament marítim.

El taller del terrissaire

Fes la lectura de "la ceràmica d'importació en època romana"

Contesta les següents preguntes:

- Quin nom rep la primera ceràmica de luxe que s'importa a la Península Ibèrica?
- De quin color es la ceràmica anomenada *sigillata* ?
- Quin significat té que les peces ceràmiques portin un segell de terrissaire ?
- Busca en la vitrina els dos segells de terrissaire. Quina és la seva procedència? Fes una breu descripció.

El vaixell Culip IV

- Què transportava el vaixell Culip IV?
- D'on va sortir? On va naufragar?
- Explica el conjunt de material trobat en aquesta embarcació i que està exposat a la vitrina.
- Què es una llàntia? Has trobat alguna en la teva visita a les sales del museu? Tria'n una i fes un dibuix.

- Has vist monedes d'època romana? Al museu hi ha exposades deu monedes d'aquesta època. Troba-les i digues a quin emperador pertanyen.

Vitrina 5. La societat romana: vida social i vida domèstica

El model de societat romana s'imposa ràpidament en la societat hispanoromana. El model de societat esclavista, la família patriarcal, la manera de vestir, la higiene, el tipus d'oci que es practica s'importen de Roma.

Les dones

- Enumera quatre objectes relacionats amb l'àmbit de la cura personal.
- Què són els ungüentaris?
- Quines són les joies de les dones romanes que s'exposen en la vitrina? De quin material estan fetes? Les trobes semblants a les joies actuals?
- Quina era la funció de les llànties? Busca una llàntia que té una forma molt peculiar.

Els jocs dels nens i les nenes romanes

- Com eren les nines romanes?
- Les peces de joc de ceràmica o de pasta de vidre i els daus d'os recorden a un joc de taula en concret. A quin?

El vocabulari

Busca en el glossari que trobaràs, en uns calaixos penjats a l'inici de la visita a les sales del Museu el significat de les paraules següents:

- *Strigilis*
- Fíbula

Vitrina 6. El món de les creences i els rituals: religió, món funerari i cristianisme

Les creences i els rituals romans s'imposen dins la nova societat hispanoromana tant en el culte públic i oficial com en els rituals privats dins de la família.

Els déus i les pràctiques

- Busca la figura del déu Mercuri. Recordes el nom que rep com a déu grec? Quin són els seus atributs?
- Què són els exvots? Quina forma tenen?
- Quina finalitat tenien els amulets? N'hi ha algú exposat?
- I una Ara, quina forma i quina funció pot tenir?
- Quina nova religió va sorgir durant l'Imperi Romà? En què es basava?
- Fes una descripció de l'ampolla de Sant Menas (Empúries). Sembla una petita cantimplora? Busca en les sales del Museu dedicades al món romà, una altra de semblant, és una ampolla del jaciment de vil·la Tolegassos, de quin color és?

El ritual funerari

- Busca les urnes funeràries que es troben a la sala. Esbrina que contenen aquestes urnes.
- Què són les necròpolis? A quines dues necròpolis es fa referència en la vitrina del museu. A quins segles pertanyen?

Trobareu tota la informació referent al taller i el guió del professor fent clic al següent enllaç: www.mac.cat

Altres propostes per treballar al Museu

Activitats a les naus laterals de l'església

Les següents activitats estan ideades per a realitzar-se durant la visita de les naus laterals de l'església del monestir de Sant Pere de Galligants, on s'exposen **peces de gran format**. Aquests elements són ornaments en pedra que vestien la ciutat de *Gerunda* (Girona) i *Aquae Calidae* (Caldes de Malavella) com escultures, inscripcions o capitells.

Girona romana

- Al carrer de la Força (Girona) es va trobar un fragment d'una escultura masculina amb toga. Fes-ne una breu descripció.
- Què es va trobar a la part sud de la muralla de Girona?

El mosaic de la vil·la de Can Pau Birol (Girona, segle III dC)

- El mosaic representa una escena mitològica. Els personatges probablement són Paris i Afrodita. Recordes la seva història?
- Què porta Paris a la mà? I Afrodita?
- On es col·locava un mosaic?
- Com es la decoració geomètrica?

Els mil·liaris

A les naus laterals de l'església hi ha tres mil·liaris. Un **mil·liari** o **pedra mil·liar** (procedent del llatí *miliarium*) és una columna que es posava a la vora de les calçades romanes per assenyalar les distàncies cada mil *passus*. A la nau dreta de l'església hi ha tres d'aquests *mil·liaris*.

- Quina era la seva funció?
- Cita el lloc de procedència?

El sepulcre de les Estacions (Empúries, segle IV dC)

Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona

El sepulcre que es troba a l'interior de la sala polivalent, situada al final de la nau dreta, es divideix en dues parts.

- De quin material està fet?
- En la primera part es distingeixen dues escenes, sabries dir quines són?
- En la segona part, quants personatges hi ha? I al mig de l'escena?

El pedestal de la ciutat d'*Aquae Calidae*

- Imagines qui es podia col·locar damunt del pedestal?
- Pots llegir alguna paraula?

Aquest material s'ha elaborat en el marc del grup de treball **MAC-Girona: el monestir de Sant Pere de Galligants** del Pla de Formació de la zona del Gironès.